

Usklađivanje sa DSA-om u Srbiji i zaštita medijskih sloboda

Milica Tošić, februar 2026.

Ovaj projekat finansira
Evropska unija

#EY
ЗА ТЕБЕ

Napomena: Ova analiza izrađena je uz finansijsku pomoć Evropske unije. Stavovi, mišljenja, zaključci i druge informacije, naročito pretpostavke autora koje su predstavljene ili se mogu protumačiti kao činjenice, a izražene su u ovoj analizi, pripadaju isključivo autorima i njihovim saradnicima i niti nužno predstavljaju zvaničan stav Misije OEBS-a u Srbiji niti nužno odražavaju stavove Evropske unije.

Zakon o digitalnim uslugama Evropske unije, ključni instituti i značaj za Srbiju

Zakon o digitalnim uslugama Evropske unije (Digital Services Act, DSA)¹ uspostavlja horizontalni okvir obaveza za pružaoce posredničkih digitalnih usluga, uz stepenovanje obaveza prema vrsti usluge. DSA ne harmonizuje pojam „nezakonitog sadržaja“, niti uvodi nove kategorije „dozvoljenog“ i „nedozvoljenog“ govora, već standardizuje procedure: kako se postupa po prijavama, kako se obrazlažu odluke o uklanjanju ili ograničavanju sadržaja i koja pravna sredstva su korisnicima na raspolaganju. Za veoma velike onlajn platforme i pretraživače² uvodi se pojačan režim upravljanja sistemskim rizicima i izveštavanja, s obzirom na njihov uticaj na javnu sferu i distribuciju informacija. DSA zadržava osnovnu logiku ograničene odgovornosti posrednika³ i potvrđuje zabranu opšte obaveze nadzora nad sadržajem, ali je dopunjuje obavezama dužne pažnje, uz cilj jačanja bezbednosti, predvidivosti i zaštite osnovnih prava u digitalnom okruženju.

DSA uspostavlja institucionalni sistem koji, pored Koordinatora digitalnih usluga kao centralne figure, predviđa da se nacionalnim pravom deo ovlašćenja, koja se odnose na specifične odredbe ili specifične sektore, poveri i drugim nadležnim organima.⁴ Koordinator digitalnih usluga (u daljem tekstu: Koordinator)⁵ je nadležni nacionalni organ određen zakonom kao centralna tačka za nadzor i koordinaciju primene DSA, uključujući koordinaciju sa sektorskim regulatorima i prekograničnu saradnju. Koordinator treba da bude funkcionalno i operativno nezavisan i adekvatno resursno opremljen za ove zadatke. U odnosu na pružaoce posredničkih usluga uspostavljene u državi, Koordinator i drugi nadležni organi u okviru nacionalno utvrđenog modela, obezbeđuju sprovođenje ključnih procesnih obaveza (postupanje po prijavama, obrazloženja odluka, interni prigovori), kao i primenu nadzornih mera i sankcija. Po proceduri i uslovima koje predviđa DSA, Koordinator dodeljuje status pouzdanim prijavljivačima i verifikovanim istraživačima. Pouzdani prijavljivači⁶ su entiteti sa relevantnom ekspertizom, čije prijave nezakonitog sadržaja platforme obrađuju prioritarno, po pravilu brže i uz veću procesnu „težinu“ u odnosu na obične prijave. Verifikovani istraživači⁷ su istraživači kojima se, pod propisanim uslovima i uz zaštitne mere, omogućava pristup određenim podacima veoma velikih platformi/pretraživača radi istraživanja sistemskih rizika.

U kontekstu priprema Srbije za harmonizaciju sa DSA, okvir je naročito relevantan za medijski ekosistem u dva segmenta. Prvi se odnosi na moderaciju sadržaja: DSA standardizuje proceduralne

¹ Regulation (EU) 2022/2065 of the European Parliament and of the Council of 19 October 2022 on a Single Market for Digital Services and amending Directive 2000/31/EC

² Originalni naziv: very large online platforms (VLOPS) i very large online search engines (VLOSE); DSA, član 33

³ Regulisano Direktivom o elektronskoj trgovini, Directive 2000/31/EC of the European Parliament and of the Council of 8 June 2000 on certain legal aspects of information society services, in particular electronic commerce, in the Internal Market

⁴ Originalni naziv: competent authorities; Na primer, Irska je sprovođenje pojedinih odredbi poverila telu koje se bavi zaštitom potrošačkih prava, dok je Finska sprovođenje odredbi koje se odnose na zaštitu maloletnih lica poverila nadzornom organu za zaštitu podataka o ličnosti

⁵ Originalni naziv: Digital Services Coordinator, DSA, članovi 49 i 50

⁶ Originalni naziv: trusted flaggers; DSA, član 22

⁷ Originalni naziv: vetted researchers; DSA, član 40

garancije i obaveze dužne pažnje platformi kroz predvidive procedure, obrazložene mere i dostupne mehanizme pravne zaštite, što neposredno utiče na dostupnost informacija i vidljivost medijskog sadržaja u javnoj sferi.⁸ Drugi segment odnosi se na transparentnost i upravljanje sistemskim rizicima. U tom okviru, DSA uvodi zahteve u pogledu transparentnosti sistema preporuka za onlajn platforme koje takve sisteme koriste, dok se pojačane obaveze procene i ublažavanja sistemskih rizika primarno vezuju za veoma velike platforme i pretraživače. Međutim, efekti u nacionalnom kontekstu zavise od načina primene. Nepravilno postavljen institucionalni model, nedovoljni kapaciteti i mogućnost zloupotrebe mehanizama mogu proizvesti suprotan ishod – povećanu arbitrarnost, selektivnost i rizike po slobodu izražavanja, umesto jačanja pravne sigurnosti i odgovornosti.⁹ U kontekstu Srbije kao države kandidata, sa relativno malim tržištem, ključno je da se prioriteti usklađivanja ne postave kao pokušaj preslikavanja režima nadzora nad veoma velikim platformama, niti kao osnova za širenje nadležnosti ka onlajn medijima, već kao okvir procesnih garancija i odgovornosti posredničkih usluga u meri u kojoj je to realno sprovodivo.

Institucionalni okvir u Srbiji – akteri i uloge u pripremi usklađivanja

Pripreme Srbije za harmonizaciju sa DSA odvijaju se u okviru pregovaračkog poglavlja 10 - Informaciono društvo i mediji.¹⁰ U planskim dokumentima, usvajanje domaćeg Zakona o digitalnim uslugama, po ugledu na DSA, predviđeno je za IV kvartal 2026.¹¹ Time se pitanje institucionalnog modela, odnosno ko će imati ulogu nacionalnog Koordinatora i drugih nadležnih organa, kao i kako će se obezbediti saradnja sa drugim relevantnim institucijama, nameće kao praktično jednako važno kao i normativno preuzimanje DSA standarda.

Tri ministarstva su već operativno uključena u pripremnu fazu. Ministarstvo evropskih integracija je kroz projekat tehničke podrške¹² angažovalo ekspertkinju za izradu inicijalnog nacrtu Zakona o digitalnim uslugama i pratećih dokumenata za usklađivanje, dok je Ministarstvo informisanja i telekomunikacija preuzelo dalji rad na tom nacrtu, najavljujući da će tokom 2026. godine organizovati interne i međuinstitucionalne konsultacije, kao i postupak javne rasprave. Paralelno, Ministarstvo unutrašnje i spoljne trgovine je, u okviru svoje nadležnosti, pripremlilo analizu o mogućnosti primene DSA u Srbiji.¹³

⁸ U EU se ovaj sloj zaštite dodatno nadovezuje na posebna pravila koja se odnose na postupanje vrlo velikih platformi prema sadržaju medijskih pružalaca usluga, videti: European Media Freedom Act, član 18

⁹ Videti: U susret harmonizaciji pravnog okvira Republike Srbije sa Zakonom o digitalnim uslugama EU, dostupno na linku u nastavku: <https://www.partners-serbia.org/public/news/analiza-o-digitalnim-uslugama.pdf>

¹⁰ <https://www.mei.gov.rs/srl/obuka/e-obuke/vodic-kroz-pregovore-srbije-i-evropske-unije/klasteri/klaster-3/poglavlje-10-informaciono-drustvo-i-mediji/>

¹¹ Plan za ispunjavanje najvažnijih obaveza iz procesa pregovora o pristupanju Republike Srbije Evropskoj uniji do kraja 2026. godine, dostupan na linku u nastavku: <https://www.mei.gov.rs/srl/obuka/e-obuke/vodic-kroz-pregovore-srbije-i-evropske-unije/klasteri/klaster-3/poglavlje-10-informaciono-drustvo-i-mediji/>

¹² Projekat Policy and Legal Advice Centre (PLAC IV)

¹³ Informacije dobijene od predstavnika Ministarstva informisanja i telekomunikacija i predstavnika Ministarstva unutrašnje i spoljne trgovine tokom sastanka održanog u decembru 2025. godine

U ovom trenutku, međutim, nema javno dostupnih informacija koje bi pouzdano ukazale ka kom modelu DSA implementacije i raspodele nadležnosti se ide. U domaćem ekosistemu, tri institucije se izdvajaju kao neizostavne, uz niz drugih koje su, u okviru svojih nadležnosti, takođe bitne za DSA mehanizme. Regulatorno telo za elektronske medije (REM) je relevantna institucija zbog veze sa medijskim regulatornim okvirom, ali je njegovo delovanje u praksi opterećeno odsustvom funkcionalnog Saveta još od novembra 2024¹⁴. Regulatorno telo za elektronske komunikacije i poštanske usluge (RATEL) je važno kao regulator elektronskih komunikacija, sa iskustvom u regulatornim poslovima i tehničkom infrastrukturu, uključujući kapacitete povezane sa informacionom bezbednošću. Poverenik za informacije od javnog značaja i zaštitu podataka o ličnosti (Poverenik) je ključan zbog veze DSA sa pravom na privatnost, obradom podataka i transparentnošću; u praksi se već oslanja na regionalnu saradnju i pokušaje uspostavljanja efikasnijih kanala komunikacije sa velikim platformama.¹⁵

Regulatorne oblasti ključne za usklađivanje

Imajući u vidu da je u Srbiji u toku rad na nacrtu posebnog Zakona o digitalnim uslugama, pretpostavka je da će upravo taj „krovni” zakon regulisati najveći deo novih instituta i procesa, kao što su nacionalni koordinator i raspodela nadležnosti, proceduralne garancije, mehanizmi nadzora, transparentnost i upravljanje rizicima. Međutim, da bi takav zakon bio primenljiv u praksi i pravno koherentan, nužno je da bude usaglašen sa drugim pozitivnim propisima koji već uređuju posredničke usluge i pojedine segmente onlajn ekosistema, kao i da se, gde je potrebno, sprovede usklađivanje ovih propisa.

Kada je reč posredničkim uslugama, Zakon o elektronskoj trgovini¹⁶ već uređuje usluge informacionog društva, informisanje korisnika, komercijalne poruke, ugovore u elektronskom obliku i okvir ograničene odgovornosti pružalaca usluga. Ovaj zakon bi, po prirodi stvari, trebalo da razradi i standardizuje procedure i obaveze koje u domaćem pravu danas postoje samo delimično, na primer, mehanizmi postupanja po prijavama, obaveze obrazlaganja odluka, interni prigovori i vansudski mehanizmi, transparentnost pravila i praksi moderacije sadržaja, uz jasno razgraničenje od zabrane opšte obaveze nadzora.

Za medijski ekosistem, naročito je važna veza sa Zakonom o elektronskim medijima¹⁷, koji prepoznaje i uređuje uslugu platforme za razmenu video sadržaja kao posebnu kategoriju usluge informacionog društva, uz određene obaveze zaštite maloletnika i postupanja u vezi sa štetnim sadržajem. Značajan je i Pravilnik o obaveznim merama pružalaca usluga platformi za razmenu

¹⁴ Proces izbora članova Saveta još uvek je u toku, karakterišu ga brojne nepravilnosti, dokumentovane na sajtu u nastavku: <https://remontuj.tv/>

¹⁵ I pored regionalne inicijative, Poverenik nije uspostavio relevantan kontakt sa velikim platformama; više informacija dostupno na linku:

<https://www.poverenik.rs/sr/%D0%B0%D0%BA%D1%82%D1%83%D0%B5%D0%BB%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8/4419-%D0%BE%D0%B4%D1%80%D0%B6%D0%B0%D0%BD-%D1%81%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D0%B0%D0%BA-privacy4balkans.html>

¹⁶ „Sl. glasnik RS”, br. 41/2009, 95/2013 i 52/2019

¹⁷ „Sl. glasnik RS”, br. 92/2023 i 51/2025

video sadržaja¹⁸, koji uvodi dodatna, ali i dalje ograničena, procesna pravila za postupanje ovih platformi u određenim situacijama. Da bi se izbegla normativna preklapanja ili praznine, domaći Zakon o digitalnim uslugama bi morao jasno da uskladi pojmove, opseg i nadležnosti sa medijskim propisima, kao i sa pravilima o oglašavanju i transparentnosti komercijalnih komunikacija.

DSA režim je usko povezan i sa drugim oblastima, pa su za koherenciju budućeg sistema značajni i: Zakon o zaštiti potrošača¹⁹, Zakon o zaštiti podataka o ličnosti²⁰, Zakon o informacionoj bezbednosti²¹, Zakon o oglašavanju²², Zakon o policiji²³, Zakon o elektronskim komunikacijama²⁴ i sl. Ovi propisi uređuju „susedne” oblasti, ali bez mehanizama koje predviđa DSA, pa će u praksi biti potrebno precizno razgraničenje i povezivanje nadležnosti i postupaka.

Konačno, da bi se standardi koje postavlja DSA sproveli kroz delotvoran nadzor i pravnu zaštitu, domaći okvir mora biti usklađen i sa procesnim odredbama: Zakon o opštem upravnom postupku²⁵ (ako se predvide upravne mere i upravni postupci), Zakon o inspekcijskom nadzoru²⁶ (ako se uspostavi inspekcijska komponenta), Zakon o prekršajima²⁷ i pravila o izricanju novčanih kazni. Imajući u vidu da DSA ne određuje šta je to „nezakonit sadržaj”, već se u ovom delu nadovezuje na odredbe nacionalnog prava, uz uslov da se time ne krše propisi Evropske unije, koherencija se ne može postići bez oslonca na materijalne propise koji definišu nezakonitost, kao što su: Krivični zakonik²⁸, Zakon o autorskom i srodnim pravima²⁹, Zakon o zabrani diskriminacije³⁰ i sl.

Rizici transpozicije i primene u Srbiji

Najizraženiji rizik u procesu usklađivanja je formalna transpozicija DSA standarda u novi Zakon o digitalnim uslugama, bez prethodno izgrađene infrastrukture za implementaciju i nadzor. Posebno je rizično nadovezivanje novih obaveza na već fragmentirane režime, umesto sistemskog zatvaranja procesnih praznina i jasnog razgraničenja nadležnosti među organima.

Na navedeno se nadovezuje sledeći rizik – stepen institucionalne stabilnosti, nezavisnosti i kapaciteta organa koji treba da čine kičmu budućeg sistema. DSA model pretpostavlja snažnog Koordinatora i funkcionalnu mrežu saradnje sa sektorskim regulatorima i nezavisnim telima, uz

¹⁸ „Sl. glasnik RS”, br. 43/2024

¹⁹ „Sl. glasnik RS”, br. 88/2021

²⁰ „Sl. glasnik RS”, br. 87/2018

²¹ „Sl. glasnik RS”, br. 91/2025

²² „Sl. glasnik RS”, br. 6/2016 i 52/2019 - dr. zakon

²³ „Sl. glasnik RS”, br. 6/2016, 24/2018 i 87/2018

²⁴ „Sl. glasnik RS”, br. 35/2023

²⁵ „Sl. glasnik RS”, br. 18/2016, 95/2018 - autentično tumačenje i 2/2023 - odluka US

²⁶ „Sl. glasnik RS”, br. 36/2015, 44/2018 - dr. zakon i 95/2018

²⁷ „Sl. glasnik RS”, br. 65/2013, 13/2016, 98/2016 - odluka US, 91/2019, 91/2019 - dr. zakon i 112/2022 - odluka US

²⁸ „Sl. glasnik RS”, br. 85/2005, 88/2005 - ispr., 107/2005 - ispr., 72/2009, 111/2009, 121/2012, 104/2013, 108/2014, 94/2016, 35/2019 i 94/2024

²⁹ „Sl. glasnik RS”, br. 104/2009, 99/2011, 119/2012, 29/2016 - odluka US i 66/2019

³⁰ „Sl. glasnik RS”, br. 22/2009 i 52/2021

pouz dane kadrovske i stručne resurse. U domaćim okolnostima, ograničeni kapaciteti³¹, politički uticaj, i institucionalne blokade (uključujući pitanja funkcionisanja medijskog regulatora)³² povećavaju verovatnoću selektivnog ili sporog postupanja, kao i oslanjanja na *ad hoc* rešenja umesto na standardizovane procedure i merljive prakse nadzora. Ovo predstavlja poseban rizik za medijske slobode, jer široko definisan obuhvat posredničkih digitalnih usluga može otvoriti prostor za ekstenzivna tumačenja i zasnivanje nadležnosti nad različitim oblicima onlajn komunikacije.

Treći, praktično presudan rizik za Srbiju odnosi se na primenljivost režima prema globalnim platformama i mogućnost efektivne komunikacije i sprovođenja. Dosadašnja iskustva u srodnim oblastima³³ ukazuju da kontakt tačke i formalni kanali nisu funkcionalni, što otežava dostavljanje zahteva, dobijanje odgovora i izvršenje mera. U uslovima malog tržišta, postoji dodatni podsticaj platformama da standarde i alate primenjuju prvenstveno tamo gde imaju snažniji regulatorni pritisak i poslovni interes, dok bi domaći režim mogao da se u praksi svede na postupanje prema lokalno prisutnim ili manjim akterima, bez stvarnog uticaja na najrelevantnije sisteme distribucije informacija.

Četvrti rizik je strukturno vezan za status Srbije kao države kandidata za pristupanje Evropskoj uniji. DSA se oslanja na institucionalnu arhitekturu i mehanizme saradnje u kojima ključnu ulogu, posebno prema vrlo velikim platformama i pretraživačima, ima Evropska komisija. U nacionalnom kontekstu se otvara pitanje na koji način će Srbija da adresira nemogućnost oslanjanja na mehanizme Evropske unije. Svaki pokušaj da se na nacionalnom nivou „preslika“ uloga Komisije u odnosu na veoma velike platforme i pretraživače sa sobom nosi rizike - pravila bi ostala teško sprovodiva prema globalnim akterima, uz povećan pritisak da se primena preusmeri na domaće, lakše dostupne subjekte, što može otvoriti rizike po medijske slobode.

Konačno, ne sme se zanemariti rizik zloupotrebe DSA mehanizama u domaćem političko-društvenom kontekstu.³⁴ Ako se instrumenti prijavljivanja, prioritetizacije i postupanja po nalogima ne ugrade uz jasne uslove, standarde dokazivanja, proporcionalnost i delotvornu kontrolu, mogu postati sredstvo pritiska kroz „kampanje prijavljivanja“, selektivnost i indirektno sužavanje prostora za legitimno novinarsko izveštavanje i javnu debatu.

³¹ Tokom decembra 2025. godine, nekoliko institucija je popunilo upitnik samoprocene, gde su kao ocenu trenutnog kapaciteta za sprovođenje DSA mehanizama, na listi od 1 (najmanje) do 5 (najviše), institucije odredile sledeće ocene: Ministarstvo informisanja i telekomunikacija – 2, REM – 3, RATEL – 2.

³² Činjenica da REM nema funkcionalan Savet nije jedini problem vezan za ovu instituciju. Čak i sa funkcionalnim organima, rad REM-a je godinama kritikovan zbog nepostupanja u okviru svoje nadležnosti i podložnosti jakom političkom uticaju, što je, između ostalog, adresirano i u izveštaju Evropske komisije o Srbiji za 2025. godinu (dostupno na linku u nastavku, strana 6: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/6e68ce26-b95b-48e1-921a-c60c12da8f00_en?filename=srbia-report-2025.pdf)

³³ Već pomenuti neuspešni pokušaj Poverenika da stupi u kontakt sa Meta-om i X-om zbog kršenja Zakona o zaštiti podataka o ličnosti prilikom obrade podataka korisnika iz Srbije za razvoj AI modela.

³⁴ Jedan od indikatora je ovogodišnji izveštaj Freedom House-a, koji je Srbiju ocenio kao delimično slobodnu državu, sa delimično slobodnim internetom, što predstavlja nazadovanje u odnosu na prethodne godine. Više dostupno na: <https://freedomhouse.org/country/srbia>

Preporuke za odgovornu i efikasnu implementaciju u Srbiji

Institucije u Srbiji

- Izraditi strateški plan implementacije (mapu puta)³⁵ koji obuhvata faznu primenu i realističan vremenski okvir, adresira resurse i infrastrukturu za nadzor, uređuje podelu zadataka i protokole saradnje među organima i obezbeđuje garancije funkcionalne, operativne i finansijske nezavisnosti Koordinatora.
- Sprovesti detaljno normativno mapiranje – pregled relevantnih zakona i ključnih regulatornih oblasti koje bi trebalo dopuniti ili uskladiti, uz jasna razgraničenja nadležnosti i procesnih koraka, kao i manjkavosti prakse u primeni ovih zakona.
- Razviti metodologiju i mapirati pružaoce digitalnih usluga prema DSA kategorijama, kao preduslov za jasno određivanje institucionalnih uloga, regulatornih odgovornosti i realnih potreba za jačanjem kapaciteta uz izričito razgraničenje da se mapiranje odnosi na pružaoce posredničkih usluga i njihove obaveze po DSA logici, a ne na uspostavljanje sadržinske ili medijske nadležnosti nad onlajn medijskim portalima.³⁶
- Uspostaviti mehanizme zaštite od zloupotreba, zasnovane na zaštiti ljudskih prava.
- Jačati kapacitete rane integracije i regionalne saradnje - institucionalizovati saradnju i razmenu iskustava sa Koordinatorima i nadležnim telima u EU, te razvijati zajednički pristup sa drugim državama Zapadnog Balkana prema velikim platformama i telima EU.
- Obezbediti transparentan proces transpozicije i implementacije uz uključivanje svih relevantnih aktera, uključujući medijsku zajednicu, te sistematski identifikovati i ugraditi rizike koje medijski akteri prepoznaju, kako bi se blagovremeno uzeli u obzir i sprečili.

Institucije Evropske unije

- Razviti jasne smernice za modele usklađivanja sa DSA u državama kandidatima, uz uvažavanje konteksta vladavine prava, institucionalnih kapaciteta i rizika zloupotreba.
- Insistirati na „crvenim linijama“ usklađivanja i primene - DSA primarno treba da ostane proceduralni okvir odgovornosti i transparentnosti, a ne instrument sadržinske kontrole govora i suzbijanja medijskih sloboda.
- Usmeriti podršku ka regionalnom modelu za države Zapadnog Balkana (zajednički kapaciteti, koordinisana saradnja sa platformama, razmena praksi), umesto fragmentisanih nacionalnih pristupa koji imaju ograničen učinak na malim tržištima.
- Ubrzati uključivanje Srbije (i drugih zemalja Zapadnog Balkana) u Jedinstveno digitalno tržište Evropske unije, uz razvoj pilot-modela rane integracije i saradnje koji povećavaju praktičnu primenljivost DSA standarda pre formalnog članstva.

³⁵ U okviru projekta podržanog od strane Regionalnog saveta za saradnju (RCC), organizacija Partneri Srbija je izradila predloge mapa puta za Zapadni Balkan, koje će biti objavljene početkom 2026. godine.

³⁶ Ovakvo mapiranje je sprovedeno u Slovačkoj tokom 2025. godine, a rezultat je lista od nekoliko stotina pružalaca digitalnih usluga (dostupna na linku u nastavku: <https://rpms.sk/zoznamy-regulovanych-subjektov>), što je znatno veći broj od inicijalno očekivanog.

Civilni sektor, akademska i medijska zajednica

- Razvijati i usavršavati postojeće kapacitete relevantne za oblasti koje reguliše DSA, sa ciljem efektivnog uključivanja u sve faze implementacije.
- Izgraditi regionalnu mrežu za razmenu znanja, metodologija i koordinisano zagovaranje i delovanje.
- Razvijati saradnju sa relevantnim akterima u EU radi korišćenja dostupnih prekograničnih mehanizama (na primer: prijave nezakonitog sadržaja).

Međunarodne organizacije

- Insistirati na otvorenom i transparentnom procesu transpozicije i implementacije, uz sistematsko uključivanje civilnog sektora, akademske zajednice i medija. Kroz redovne koordinacione sastanke, razmenu informacija i monitoring insistirati na realnom vremenskom okviru usvajanja zakona i javnoj raspravi koja ispunjava kriterijume transparentnosti i participativnosti. Blagovremeno reagovati na znake selektivne primene, pritisaka kroz prijave i postupke ili širenja primene ka sadržinskoj kontroli govora i medija.